

PAMÁTKA PANNY MARIE, MATKY CÍRKVE

Kongregace pro bohoslužbu a svátosti uskutečňuje rozhodnutí papeže Františka a dekretem ze dne 11. února 2018, 160. výročí prvního zjevení Panny Marie v Lurdech, ustanovila, že památka Panny Marie, Matky církve, bude zapsána do všeobecného římského kalendáře. K dekretu jsou přiloženy příslušné latinské liturgické texty pro mši, liturgii hodin a římské martyrologium. Biskupské konference schválí překlad textů, které potřebují, a poté, co obdrží potvrzení, je publikují v liturgických knihách v rámci své jurisdikce.

Motiv slavení je stručně popsán v samotném dekretu, který připomíná, jak liturgická úcta k Marii vyzrála v důsledku lepšího chápání její přítomnosti »v tajemství Krista a církve«, jak je vysvětleno v 8. kapitole konstituce *Lumen gentium* II. vatikánského koncilu. Blahoslavený Pavel VI. proto chtěl po zralé úvaze při promulgaci této koncilní konstituce 21. listopadu 1964 přiznat Marii titul »Matka církve«. Myšlení křesťanského lidu pěstovalo během dvou tisíciletí historie různými způsoby synovské pouto, které Kristovy učedníky úzce spojuje s jeho blahoslavenou Matkou. Výslovně toto pouto dosvědčuje Jan Evangelista, když podává zprávu o tom, jakou závěť zanechal Ježíš umírající na kříži (srov. Jan 19,26n.). Poté, co svěřil svou Matku učedníkům a učedníky Matce, umírající Ježíš »věděl, že už je všechno dokonáno,« a »odevzdal ducha« za život církve, svého mystického těla: »z boku Krista, zesnulého na kříži,« skutečně »vzešlo obdivuhodné tajemství [svátost] celé církve« (*Sacrosanctum Concilium* 5).

Voda a krev, které vyšly z Kristova srdce na kříži jako znamení úplnosti jeho výkupné oběti, nadále svátostným způsobem dávají život církvi ve křtu a eucharistii. V tomto podivuhodném společenství mezi Vykupitelem a vykoupenými, které je zapotřebí stále živit, má blahoslavená Panna Maria plnit své mateřské poslání. Na to upomíná evangelní perikopa Jan 19,25–34, která je určena pro mši nové památky a která už byla určena spolu se čteními z Gn 3 a Sk 1 k votivní mši »de sancta Maria Ecclesiae Matre« [o Panně Marii, Matce církve], schválené Kongregací pro bohoslužbu v roce 1973 s výhledem na nadcházející Svatý rok smíření 1975 (srov. *Notitiae*, 1973, [sv. 9, č. 11] s. 382n.).

Liturgická připomínka Mariina mateřského vztahu k církvi tak už našla své místo ve votivních mších *Missale Romanum* [Římského misálu] v *editio altera* v roce 1975. Poté, za pontifikátu svatého Jana Pavla II., bylo biskupským konferencím umožněno zařadit titul »Matka církve« do loretánských litaní (*Notitiae*, 1980, [sv. 16, č. 4] s. 159); a u příležitosti mariánského roku vydala Kongregace pro bohoslužbu v *Collectio missarum de Beata Maria Virgine* [Sbírka mší o Panně Marii] mešní formuláře pro votivní mše pod titulem »Obraz a Matka církve«. Během let bylo také schváleno zařazení oslavy »Matky církve« do partikulárních kalendářů některých zemí, například Polska a Argentiny, a to na pondělí po slavnosti Seslání Ducha Svatého; na jiná data byla oslava zapsána

do kalendářů zvláštních míst, například baziliky svatého Petra, v níž blahoslavený Pavel VI. tento titul vyhlásil, stejně jako do partikulárních kalendářů řeholních řádů a kongregací.

Když papež František zvážil význam tajemství duchovního mateřství Panny Marie, která od doby očekávání Ducha o Letnicích (srov. Sk 1,14) nikdy nepřestala mateřsky pečovat o církev putující v čase, rozhodl, že památka Panny Marie, Matky církve, bude v pondělí po slavnosti Seslání Ducha Svatého závazná pro celou církev římského obřadu. Spojitost mezi vitalitou církve o Letnicích a Mariinou mateřskou péčí o ni je zřejmá. V textech určených pro mši a pro officium osvětluje liturgické slavení úryvek Sk 1,12–14, stejně jako perikopa Gn 3,9–15.20, čtená ve světle typologie Nové Evy, z níž se stala »Mater omnium viventium« [Matka všech živých] pod křížem Syna, Vykupitele světa.

Chováme naději, že rozšíření této oslavy na celou církev připomene všem Kristovým učedníkům, že chceme-li růst a být naplněni Boží láskou, je nutné, aby byl náš život pevně zakořeněn ve třech skutečnostech: kříži, oběti, Panně — Crux, Hostia et Virgo. To jsou tři tajemství, která dal Bůh světu, aby utvářel, zúrodněl a posvěcoval náš vnitřní život a vedl nás za Ježíšem Kristem. Tato tři tajemství musíme kontemplovat v mlčení (R. Sarah, *La force du silence* [Síla mlčení], č. 57).

✠ Robert kardinál Sarah
prefekt

Kongregace pro bohoslužbu a svátosti

[Poznámka k českému překladu: Podle informací tiskového úřadu Svatého stolce (*Bollettino della Sala Stampa della Santa Sede del giorno*, 3. března 2018) je originálním textem tohoto komentáře, publikovaného paralelně v několika jazycích, text italský; originálním textem dekretu Kongregace pro bohoslužbu a svátosti z 11. února 2018 je pak text latinský. Tyto jazyky byly proto výchozími jazyky překladu obou textů do češtiny, ostatní jazykové verze sloužily pro srovnání.

<http://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2018/03/03/0168/00350.html>

• Zmiňovaná Věřoučná konstituce o církvi *Lumen gentium* je v latinském znění dostupná na adrese:

http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19641121_lumen-gentium_lt.html

V českém překladu byla vydána knižně:

II. Vatikánský koncil. Věřoučná konstituce o církvi *Lumen gentium* (1964). In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Přel. Oto Mádr aj. Praha: Zvon, 1995, s. 29–100.

Překlad je dostupný na adrese:

http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19641121_lumen-gentium_cs.html

• Zmiňovaná promluva papeže Pavla VI. na závěr 3. zasedání II. vatikánského koncilu v sobotu 21. listopadu je v latinském znění dostupná na adrese:

http://w2.vatican.va/content/paul-vi/la/speeches/1964/documents/hf_p-vi_spe_19641121_conclusions-iii-sessions.html

• V českém překladu byla vydána v této knize:

[JAN XXIII: a PAVEL VI.] *II. vatikánský koncil očima Jana XXIII. a Pavla VI.: proslovy Jana XXIII. a Pavla VI. v koncilní aule, dokumenty vyhlášené a uzavírající II. vatikánský koncil, projev Pavla VI. v OSN, poselství koncilu světu, řeč Josefa kardinála Berana o svobodě svědomí*. Přel. Ctírad Václav Pospíšil. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013, s. 135nn. Starší překlad s parafrází: *II. vatikánský sněm: příprava a průběh*. Řím: Křesťanská akademie, 1966, s. 240–244.

• Citovaná Konstituce o posvátné liturgii *Sacrosanctum Concilium* je v latinském znění dostupná na adrese:

http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19631204_sacrosanctum-concilium_lt.html

V českém překladu byla vydána knižně:

II. Vatikánský koncil. Konstituce o posvátné liturgii *Sacrosanctum Concilium* (1963). In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Přel. Oto Mádr aj. Praha: Zvon, 1995, s. 125–172.

Překlad je dostupný na adrese: http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19631204_sacrosanctum-concilium_cs.html

• Časopis *Notitiae*, 1973, sv. 9, č. 11 s formulářem votivní mše je dostupný na adrese:

<http://www.cultodivino.va/content/cultodivino/it/rivista-notitiae/indici-annate/1973/87.html>

• Český překlad formuláře votivní mše o Panně Marii, Matce církve, je k dispozici v *Českém misálu* (2. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2015, s. 939–941).

• Litterae circulares umožňující biskupským konferencím vřadit do loretánských litaní novou invocaci (CD 700/80) byly zveřejněny v časopise *Notitiae*, 1980, sv. 16, č. 4, s. 159. Latinské znění:

<http://www.cultodivino.va/content/cultodivino/it/rivista-notitiae/indici-annate/1980/165.html>

• I do českého znění loretánských litaní byla vřazena invocace »Matko církve«: *Kancionál* (různá vydání), č. 067 (online: <http://kancional.cz/067>).

• České vydání zmiňované liturgické knihy s alternativními mariánskými formuláři:

— *Sbírka mší o Panně Marii*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 146–158.

— *Lekcionář pro Sbírku mší o Panně Marii*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 111–118.

• Knižní rozhovor, na který kardinál Sarah odkazuje:

Robert SARAH a Nicolas DIAT. *La force du silence: contre la dictature du bruit*. Paris: Fayard, 2016.

• Ve vlastním dekretu se odkazuje na texty svatého Augustina a svatého Lva Velikého. Jde o tato místa:

— AUGUSTINUS, *De sancta virginitate liber unus*, cap. 6: PL 40,399 (digitalizát výtisku uloženého na Pensylvánské státní univerzitě /Pennsylvania State University/):

<https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=pst.000017927543;view=1up;seq=206>

— LEO Magnus, *Sermo 26 (25), De nativitate Domini* 6, cap. 2 (digitalizát výtisku uloženého na Pensylvánské státní univerzitě /Pennsylvania State University/):

<https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=pst.000013587260;view=1up;seq=123>

V březnu a dubnu 2018 připravila liturgická komise České biskupské konference.]